

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพของสังคมไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและด้านวิทยาศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อวิถีดำเนินชีวิตในสังคมไทย ประกอบทั้งในรอบศตวรรษนี้ จำนวนประชากรได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงไม่น่าสงสัยเลยว่า ปัญหาต่าง ๆ ของการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันจะต้องบังเกิดขึ้นอย่างแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านจริยธรรม (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2524 : 1)

จากปัญหาสภาพสังคมดังกล่าว สมควรอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันเสริมสร้างจริยธรรมให้เกิดขึ้น พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (2526 : 1-2) ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2526 โดยมีนโยบายทางการศึกษาว่า รัฐบาลมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อเสริมสร้างบุคคลให้มีความสำนึกและมีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อตนเอง มีความคิดและความสามารถในการประกอบอาชีพ มีจริยธรรมและคุณธรรม

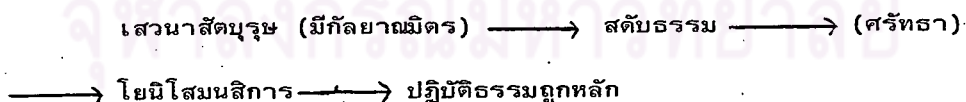
จะเห็นได้ว่าวงการหนึ่งที่จะจัดการส่งเสริมจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง คือ วงการศึกษา ซึ่ง มนัส รัตนติลก ฅ ฎ เกิด (2521 : 37) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การจัดการศึกษานั้นให้เน้นหนักไปในด้านจริยศึกษาเป็นอันดับแรก ถ้าจัดการศึกษาด้านจริยศึกษาได้ผลตามจุดประสงค์แล้ว การจัดการศึกษาด้านอื่น ๆ ก็จะได้ดีขึ้นไปด้วย

การสอนจริยศึกษายังไม่มีที่ยืนยันว่าวิธีใดจะดีที่สุด แต่อวย เกตุสิงห์ (2513 : 127) ได้เสนอแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจคือ นอกจากสอนให้นักเรียนเกิดความรู้แล้ว ยังต้องสอนให้นักเรียนเกิดความเชื่อ และการยอมรับนำเอาไปปฏิบัติด้วย

เพราะจริยศึกษาจะได้ผลจริงจึงก็ต่อเมื่อผู้เรียนนำไปปฏิบัติ ดังนั้น การเรียนการสอน จริยศึกษาจึงต้อง เน้นหนักทางด้านปฏิบัติ และต้องมีการฝึกหรือการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ (มนัส รัตนติลก ณ ฎเกิด 2521 : 39)

พนัส หันนาคินทร์ (2523 : 123) และหล่อ อีระชาติ (2514 : 334) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า เพื่อหวังผลให้นักเรียนปฏิบัติแน่นอน ครูควรสร้างศรัทธาเป็น ประการแรก เมื่อครูสร้างศรัทธาแล้วจึงค่อย ๆ ให้จริยธรรมที่ง่าย ๆ สะดวก แก่การ ปฏิบัติ ทั้งยังต้องมีการกล่าวถึงหรือให้มีการปฏิบัติซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง หลายหน จนเด็ก รู้สึกฝังใจ

เสฐียรพงษ์ วรรณปก (2524 : 49) ได้กล่าวถึงการปลูกฝังค่านิยมที่ดีนั้น อาจทำได้ 2 แนวทาง แนวทางหนึ่งโดยการจัดสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดีที่เอื้ออำนวยต่อการ ปลูกฝังที่ถูกต้อง วิธีการนี้เรียกว่า ปรโตโฆสะ (เครื่องจูงใจภายนอก) หรือวิธี การแห่งศรัทธา อีกแนวทางหนึ่ง โดยการสร้างสำนึกที่ดีให้เกิดแก่เด็ก รู้จักคิดให้ถูกวิธี ใช้ สติปัญญาพิจารณาจนรู้ซึ่งถึงคุณค่าด้วยตนเอง วิธีการนี้เรียกว่า โยนิโสมนสิการ หรือ วิธีการแห่งปัญญา แต่การที่จะมีโยนิโสมนสิการได้นั้น พระวรคคัฏี วรณโม (2521 : 281) กล่าวไว้ว่า บุคคลจะต้องคบหาสัตบุรุษ (ผู้มีความรู้) เมื่อคบหาสัตบุรุษแล้ว ก็ ศึกษาเล่าเรียนสังฆธรรมจนเห็นถ่องแท้จึงเกิดศรัทธาในธรรม เมื่อมีศรัทธาในธรรมจึง เกิดโยนิโสมนสิการ จนถึงความรู้แจ้งเห็นจริงได้ ซึ่งกระบวนการที่ประสานกับหลักการ พัฒนาปัญญา พระราชวรมณี (2524 : 646) ได้กล่าวไว้ในหนังสือพุทธธรรมไว้ดังนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2526 : 1-20) มีความคิดเห็นและกล่าวถึงกระบวนการ พัฒนาปัญญาว่า บุคคลจะได้รับการสอนให้เกิดความเห็นชอบ ความรู้แจ้ง และความหลุด พ้นนั้น เป็นเพราะปัจจัย 2 ประการคือ

1. ศรัทธาเป็นปัจจัยภายนอก เรียกตามศัพท์ทางพุทธศาสนาว่า ปรโตโมสะ (แปลตามศัพท์ว่า เสียใจจากผู้อื่น) หากจะตีความหมายให้กว้างก็คือการเรียนรู้จากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอกหรือครูนั้นเอง

ศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาปัญญา และปรโตโมสะก็จะบังเกิดผลดีเยี่ยมจากศรัทธานั้น ปัจจัยข้อนี้ เน้นคุณสมบัติของครูผู้สอนว่าจะต้อง เป็นกัลยาณมิตร

2. โยนิโสมนสิการ (แปลตามศัพท์ว่า การทำในใจโดยแยกกาย) หมายถึง ปัจจัยภายในตัวบุคคลหรือวิธีการแห่งปัญญาได้แก่ การใช้ความคิดถูกวิธี คิดอย่างอิสระ คิดเป็น คิดอย่างมีระเบียบ คิดหาเหตุผล สืบค้นถึงต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสาย แยกแยะ ให้เห็นตามสภาวะ และตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งปัจจัย

โยนิโสมนสิการนั้น เป็นหัวใจของการพัฒนาปัญญา เพราะ เป็นขบวนการฝึกความคิดวิเคราะห์ที่ลึกซึ้ง เป็น เหตุ เป็นผลและมีขั้นตอน เป็นระบบก่อให้เกิดปัญญาที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของพุทธธรรมอย่างสมบูรณ์

ในหนังสือพุทธธรรม พระราชวรมุนี (2525 : 623) ได้กล่าวถึงความหมายของกัลยาณมิตรว่า มิได้หมายถึง เพื่อนที่ดีอย่างในความหมายสามัญเท่านั้น แต่หมายถึง ผู้เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่จะสั่งสอน แนะนำ ชี้แจง ชักจูง ช่วยบอกช่องทาง หรือเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นดำเนินไปในทางแห่งการฝึกฝนอบรมอย่างถูกต้อง

จะ เห็นได้ว่าหลักการเรียนการสอนและวิธีสอนของพระพุทธเจ้า เป็นวิธีการที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยโยนิโสมนสิการ โดยมีครูเป็นกัลยาณมิตรคอยช่วยเหลือ และเป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาศักยภาพของตนซึ่งซ่อนเร้นอยู่ได้พบ เพื่อพัฒนาให้เติบโตเต็มที่อันจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมต่อไป (นพดล เจนอักษร 2526 : 90) และจะสังเกตได้ว่าธรรมหมวดต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา ถ้าพระพุทธเจ้าทรงสอนให้มี "ศรัทธา" ในที่ใด พระองค์ก็จะทรงสอนให้มี "ปัญญา" ในที่นั้นด้วยเสมอไป ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ศรัทธาเป็นเหตุให้เกิดปัญญา หรือจะหมายถึง ให้เชื่อโดยปัญญา คือ เหตุผลมิได้ทรงสอนให้เชื่ออย่างงมงายนั่นเอง (จ่าณรงค์ ทองประเสริฐ 2523 : 5)

ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่มั่นคงของศีลธรรม เป็นหลักคำสอนของจริยธรรมตลอดมาแต่โบราณ เมื่อสภาพสังคมในปัจจุบันประสบปัญหาความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมอย่างกว้างขวาง ย่อมเป็นการสมควรที่จะส่งเสริมการสอนพุทธศาสนา เร่งรัดการปลูกฝังค่านิยมด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เยาวชนให้มากยิ่งขึ้น (สุทธิพงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ 2526 : 6) เพราะคำจารหรือหลักการสอนดั้งเดิมในพุทธศาสนาที่เรียกว่า พุทธวิธีสอน ซึ่งมีมานานแล้วนั้น ยังไม่มีใครค้นคว้าวิจัยแล้วแต่งตำราที่เหนือกว่า หรือประเสริฐเลิศไปกว่าพุทธวิธีสอน ถ้าครูผู้จริงนำมาปฏิบัติ นำมาใช้ จะได้ผลยิ่งกว่าตำราอื่นใด (อำไพ สุจริตกุล 2525 : 5)

เนื่องจากการสอนจริยธรรมในปัจจุบันนี้ ได้รับความสนใจและความสำเร้จน้อย (สมพร เทพสิทธา 2525 : คำนำ) ครูยังไม่สามารถใช้วิธีสอนที่สอดคล้องกับวิถีดำรงชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ที่นับถือพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยจึงได้หาวิธีการที่จะนำมาใช้ในการทดลองสอนจริยศึกษา และเห็นว่าการสร้างศรัทธาในแนวพุทธธรรม ส่งเสริมการคิดค้นหาเหตุผล เป็นปัจจัยแรกของการพัฒนาปัญญา จึงน่าจะนำเอาวิธีการสร้างศรัทธาตามแนวพุทธวิธีนี้มาทดลองสอนวิชาจริยศึกษาในระดับประถมศึกษาได้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมที่มองเห็นผลของการปฏิบัติในระยะสั้นมาทดลองสอนโดยนำหลักการของการสอนด้วยการสร้างศรัทธาตามแนวพุทธวิธี ซึ่งนำมาประยุกต์และจัดขั้นตอนของการสอนโดย สุนน อมรวิวัฒน์ เป็นทฤษฎีพื้นฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนของการสอนด้วยการสร้างศรัทธาตามแนวพุทธวิธี

1. สร้างทัศนคติที่ดีต่อคำสั่งสอน ขั้นตอนนี้เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมภายนอก บรรยากาศ แรงจูงใจ อันทำให้ผู้เรียนเห็นเหตุผล และความสำคัญของหลักธรรมที่เรียน
2. ครูทำตนเป็นกัลยาณมิตร สอนคำสอนที่ดั่งาม ถูกต้อง และเป็นจริงด้วยใจเมตตา แสดงความรัก ปราศรณาดีต่อศิษย์ ศิษย์ยินดีรับฟังหลักการคำสอนที่ครูให้ทุกด้านด้วยใจเป็นกลาง ไม่ด่วนตัดสินใจว่า จริง เท็จ และไม่ยืนยันว่า ความเห็นของตนถูกต้อง

3. เมื่อฟังคำสอนแล้ว รับผิดชอบมาคิดหา เหตุผลทดสอบความจริงต่อไป
(โยนิโสมนสิการ)
4. เมื่อคิดทดสอบด้วย เหตุผลจนแน่ใจ และมั่นใจว่า เป็นทางที่ถูกต้องแล้ว
ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ พิสูจน์ ทดลอง ให้ประจักษ์จริง
5. เมื่อสงสัยก็รับสอบถามด้วยใจบริสุทธิ์ พิสูจน์ เหตุผลให้ชัดเจน เพื่อให้
ศรัทธานั้น มั่นคง แน่นแฟ้น เกิดประโยชน์สมบูรณ์ตามความหมายของศรัทธา

จากขั้นตอนของการสอนด้วยการสร้างศรัทธาดังกล่าว สุนน อมรวิวัฒน์
ได้เสนอวิธีเขียนกิจกรรมในการเรียนการสอนจริยศึกษาดังนี้

1. ขั้นนำ
 - 1.1 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อตัวครู บทเรียน และบรรยากาศของ
ห้องเรียน
 - 1.2 การเสนอสถานการณ์ ปัญหา และหลักธรรม
2. ขั้นสอน ฝึกทักษะการคิดและการปฏิบัติในกระบวนการเผชิญสถานการณ์
 - 2.1 ฝึกทักษะการแสวงหา และรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้
และหลักการ
 - 2.2 ฝึกทักษะการประเมินค่า โดยใช้วิธีคิดที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่สาม 3 วิธีคือ
 - 2.2.1 คิดอย่างสัมพันธ์
 - 2.2.2 คิดหาเหตุผล
 - 2.2.3 คิดจำแนกแยกแยะ (ดี-ชั่ว, ถูก-ผิด)
 - 2.3 ฝึกทักษะการเลือกและตัดสินใจ โดยใช้หลักธรรมและผลของ
การสรุปความคิดรวบยอดของหลักธรรมนั้น เป็นพื้นฐาน
 - 2.4 ฝึกปฏิบัติ

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนแสดงออกด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การพูด การเขียน หรือการแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี ในรูปแบบที่เหมาะสม กับความสามารถและวัย เพื่อแสดงความมั่นใจธรรมะที่เรียนในบทเรียนนี้ มีความเป็นไปได้อ มีคุณค่า และปฏิบัติได้ผลจริง

3.2 ครูสรุปบทเรียน

3.3 วัดและประเมินความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรม

สมัน อมรวิวัฒน์ (2525 : 22-26) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการเผชิญสถานการณ์ 4 ขั้นตอนได้แก่ การรวบรวมข่าวสาร ความรู้ และหลักการการประเมินค่า การเลือกและตัดสินใจ และการปฏิบัติ มารวบรวมเสนอ เป็นกระบวนการสอนเพื่อสร้างมโนคติทางศีลธรรมในการสอนจริยศึกษา 6 ขั้นตอนดังนี้คือ

1. ครูเตรียมความพร้อม เพื่อเสนอเหตุการณ์ประเด็นนำเข้าสู่เรื่อง
2. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนแสวงหาข้อมูล และรวบรวมความรู้ หลักการ
3. ครูจัดกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ การเลือก และการตัดสินใจ
4. ครูและนักเรียนสรุปผลการวิเคราะห์เป็นมโนคติ
5. ครูย้ำทวนมโนคติ
6. นักเรียนนำมโนคติไปปฏิบัติจริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดลองสอนจริยศึกษาด้วยการสร้างศรัทธาตามแนวพุทธวิธี แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม
2. เพื่อ เปรียบ เทียบความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามที่ครูสอนตามแผนการสอนปกติ และที่ครูสอนด้วยการสร้างศรัทธา

สมมติฐานการวิจัย

ความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ครูสอนตามแผนการสอนปกติ และที่ครูสอนโดยการสร้างศรัทธาตามแนวพุทธวิธีแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ปีการศึกษา 2526 ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบวัดความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรม ที่ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม 5 เรื่องคือ

- 2.1 การทำใจให้สงบ มีสมาธิ และอารมณ์แจ่มใส
- 2.2 ความมีระเบียบวินัย
- 2.3 การตรงต่อเวลา
- 2.4 ความอดทน อดกลั้น
- 2.5 การรู้จักความพอดี

3. การสอนตามแนวพุทธวิธีมีหลายกระบวนการ แต่งานวิจัยนี้จะนำกระบวนการพัฒนาปัญญาเฉพาะ เรื่องการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ มาประยุกต์ใช้เท่านั้น

4. โยนิโสมนสิการ คือ การคิดโดยแยบคายที่พระพุทธเจ้าทรงวางแนวไว้หลายประการ งานวิจัยนี้จะนำมาประยุกต์ใช้เพียง 3 ประการคือ การคิดอย่างสัมพันธ การคิดหาเหตุผลและการคิดจำแนกแยกแยะ

ข้อตกลงเบื้องต้น

วิธีการและขั้นตอนของการเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสร้างศรัทธาที่ผู้วิจัยนำมาใช้ทดลองสอนในการวิจัยครั้งนี้ เป็นวิธีการและขั้นตอนที่ สุมน อมรวิวัฒน์ นำหลักของศรัทธาและโยนิโสมนสิการในพุทธธรรมมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับ

วิธีสอนและวัยของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยถือว่าวิธีการและขั้นตอนที่ใช้ทดลองสอนในการวิจัยนี้ สอดคล้องกับหลักของศรัทธา และโยนิโสมนสิการในพุทธธรรม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การสอนจริยศึกษา หมายถึง การสอนให้นักเรียนมีความประพฤติที่ดีย่าง ถูกต้อง ทั้งด้านกาย ทางวาจา และจิตใจ

การสอนโดยการสร้างศรัทธา หมายถึง วิธีการขั้นแรกของกระบวนการพัฒนาปัญญา ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ การสอนโดยการสร้างศรัทธานั้น เน้นการที่ครูทำตนเป็นกัลยาณมิตร จัดบรรยากาศของการเรียนให้น่าสนใจ สึกวิธีการคิดโดยแยบคาย และฝึกปฏิบัติจน ผู้เรียน เกิดความมั่นใจ และซาบซึ้งว่าหลักธรรมนั้น เป็นไปได้ มีคุณค่า และพิสูจน์แล้วว่า เป็นความจริง

ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อ ความซาบซึ้ง ความมั่นใจอย่างมีเหตุผล และเกิดการยอมรับว่าคุณธรรมที่เรียนไปมีความ เป็นไปได้ มีคุณค่า และนำไปปฏิบัติจริง

กัลยาณมิตร หมายถึง การปฏิบัติตนของครู โดยสร้างความคุ้นเคย เป็นกันเอง กับนักเรียน รู้จัดประพฤติปฏิบัติเป็นที่น่าเคารพ มีความรู้ที่สามารถแนะนำชี้แจง และเป็น ที่ปรึกษาได้ มีความอดทนในการชี้แจงคำอธิบาย สามารถอธิบายให้นักเรียน เกิดความ เข้าใจในสิ่งที่ดีงามและถูกต้องได้

โยนิโสมนสิการ หมายถึง วิธีการคิดอย่างแยบคาย ซึ่งในการวิจัยนี้จะเน้นวิธีการคิด ๓ แบบคือ การคิดอย่างสัมพันธ์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดจำแนกแยกแยะ

คิดอย่างสัมพันธ์ หมายถึง สามารถเอาเหตุการณ์ สถานการณ์ ปัญหา และสิ่งต่าง ๆ มาคิดสัมพันธ์กับชีวิตจริงได้ เช่น ความอดทน มีความสัมพันธ์กับความขยันหมั่นเพียร หรือการ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่มีความสัมพันธ์กับความ เมตตากรุณา เป็นต้น

คิดอย่างมีเหตุผล หมายถึง สามารถบอกเหตุผลของการกระทำต่าง ๆ ได้ เช่น เราควรรับประทานอาหารเช้าแต่พอดี ถ้ารับประทานน้อยเกินไปจะทำให้ตัวเร็ว ถ้ารับประทาน มากเกินไปจะทำให้อึดอัด ปวดท้อง ฯลฯ

คิดจำแนกแยกแยะ หมายถึง สามารถแยก ได้ว่าการกระทำใดเป็นสิ่งที่ถูก
ผิด ชั่ว หรือดี เช่น การผัดนัต เป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ควรกระทำ ความอดทน เป็นสิ่งที่ดีที่ทุกคน
ควรจะทำปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหลักสูตร คู่มือการสอน เอกสาร และงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องกับจริยศึกษา การสอน ความคิดรวบยอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างศรัทธา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวัดความคิด
รวบยอดเชิงจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้ศึกษาแนวคิดการสร้างแบบสอบถามวัดความ
คิดรวบยอดเชิงจริยธรรมจากงานวิจัยของบุบผา เรืองรอง
3. การเลือกตัวอย่างประชากร ตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2526 จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 30 คน รวม 60 คน โดยเลือกนักเรียน
ที่มีค่ามัธยัม เลขคณิต และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการ เรียนทุกวิชาในภาคต้น
ใกล้เคียงกัน เพื่อให้ได้ ตัวอย่างประชากรที่มีพื้นความรู้ใกล้เคียงกัน
4. ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดความคิดรวบยอด เชิงจริยธรรม (Pre-test)
ก่อนการทดลองสอน
5. หลังการทดลองสอน เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดความคิดรวบยอด
เชิงจริยธรรม (Post-test) และนอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่ม
ทำแบบประเมินตนเองต่อคุณธรรม 5 เรื่อง ให้อาจารย์ประจำชั้นทั้ง 2 ห้องทำแบบสังเกต
พฤติกรรมนักเรียน และผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติม โดยให้นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยการสร้าง
ศรัทธาทำแบบประเมินตนเอง เกี่ยวกับความรู้สึกต่อ การเรียนการสอน และอาจารย์ผู้สอน
จริยศึกษา
6. รวบรวมสรุปข้อมูล

ความจำกัดของการวิจัย

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย อาจเกิดขึ้นได้จากสาเหตุต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมของห้องเรียน อาจเป็นอุปสรรคต่อการสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน
2. การทดลองสอนในระยะเวลาค่อนข้างจำกัด อาจมีผลต่อการสร้างศรัทธาและการฝึกปฏิบัติของนักเรียน รวมไปถึงการสร้างสัมพันธภาพอันดีเนื่องระหว่างครูกับนักเรียนด้วย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนจรรยาศึกษาระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางให้ครูนำบทบาทในการสร้างศรัทธาตามแนวพุทธวิธีไปใช้กับการสอนจรรยาศึกษาในชั้นอื่น ๆ ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย